

Peter Hiemstra

Verborgen verhalen

Met zijn ruimtelijke stripfiguren drukt Peter Hiemstra zijn verwondering uit over de wereld waarin we leven: het gaat over dingen als liefde, macht, vertrouwen en de teloorgang van ons ecosysteem. Elke sculptuur is een verhaal apart en maakt deel uit van een verborgen samenleving. Voor de toeschouwer is er veel te zien en ruimte voor eigen interpretatie.

[Peter Hiemstra](#) (Nederland, 1954) bedenkt, zoals hij zelf zegt, al werkend de wereld. Maar het blijft niet bij bedenken. Hij maakt zijn gedachten over de wereld zichtbaar in zijn met aandacht gemaakte sculpturen. Door het gebruik van mensachtige dierfiguren (of dierachtige mensfiguren) weet hij zijn verhalen een heel eigen, sprookjes-

achtige sfeer te geven. Zo relateert hij de boodschap van het werk en maakt die beter invoelbaar. Humor helpt daarbij. Elk dier in de menagerie heeft zijn eigen karakter: de domme beer, de agressieve adelaar, de hulpeloze teddybeer, de gekroonde zwaan en de machtige leeuw. Ieder met zijn specifieke gezichtsuitdrukking (soms heb

Op de volgende pagina: *Taming the Bears*, 2023, 64 x 17 x 48 cm
▼ *Non-binaire omkeergiraffe*, 2023, 29 x 32 x 58 cm
Objectfoto's bij dit artikel: Sijtze Veldema

▲ *Op zoek naar de laatste witte neushoorn*, 2020, keramiek en zilver, 42 x 61 x 19 cm
Op de volgende pagina: *Dutch Dandy*, 2021, 53 x 21 x 14 cm

ik het idee dat ze op Peter lijken...). Het zijn soms hybrides van verschillende dieren, zoals de hertebeer en de zwaneleeuw. Veel elementen komen telkens terug: het kroontje, het uniform, de revolver en gouden uitsteeksels. Alles in een sculptuur heeft zijn eigen geschiedenis en betekenis. Voor de beschouwer is het een kijkavontuur, terwijl het totaal een heel vervreemdende indruk wekt.

Getekende sculpturen

Tekenen is voor de jonge Hiemstra op school al het fijnste vak. Handenarbeid – zoals dat toen heette – en dus ruimtelijk werken, is er niet bij. Zijn liefde voor tekenen doet hem voor de kunstacademie kiezen. De lerarenopleiding, want zijn ouders vinden dat er later ook brood op de plank moet kunnen komen. Pas op de Academie voor Beeldende Kunsten Minerva in Groningen maakt hij kennis met klei. Peter krijgt er onder anderen les van Hilbert Boxem en Kees van Renssen. Van de laatste leert hij sgraffito in glazuur aan te brengen, een techniek die nog steeds in zijn werk terugkomt.

‘In mijn academietijd – de jaren zeventig – was het best roerig in de wereld: je had de nucleaire dreiging, de neutronenbom, Rote Armee terrorisme in Europa en maatschappelijk protest. Ik werd me steeds meer bewust van de grote problemen om mij heen en dat had invloed op mijn werk.’

Na de academie keert Hiemstra terug naar zijn geboortestreek en vestigt zich samen met zijn vrouw Geertje in Oldeberkoop (Friesland). Hij gaat lesgeven in keramische vormgeving aan het ICO Centrum voor Kunst & Cultuur in Assen. Dat levert hem een goede basis en daarnaast maakt hij vrij werk. In het begin bouwt hij vooral op met platen en brengt op het werk afbeeldingen aan die te maken hebben met zijn interesses. Tekenen is daarbij favoriet en teksten – letterlijk en als beeldelement – versterken de spanning. Rond 1990 komen er steeds meer figuratieve elementen op maatschappelijke thema's tevoorschijn. Op doosvormen verschijnen kleine borstbeeldjes en in de loop van de tijd neemt de ruimtelijke figuratie de overhand.

Na een ernstige ziekte maakt Peter een serie figuratieve beelden, die een groot succes blijken. Veel van de bepalende elementen in zijn werk zitten daar dan al in. Echtgenote Geertje, die kledingontwerpster is, inspireert hem om de opbouw van zijn sculpturen anders aan te pakken. Hij gaat, net als bij kleding, patronen uit klei maken en daarmee figuren samenstellen. Zo kan hij grotere beelden maken en zijn maatschappelijk geëngageerde concept verder uitbouwen. Het formaat versterkt het surrealistisch karakter. Ook het matglanzende glazuur en de heldere kleuren helpen daaraan mee.

Samenwerking

Na zijn herstel zoekt Hiemstra samenwerking met andere kunstenaars. Samen met dichter Johan Veenstra begint hij het project *Longerlaand*. Het

is gebaseerd op de Stellingwerven, het gebied dat zo belangrijk voor hem was tijdens zijn revalidatie. Peter maakt beelden, Johan gedichten; een samenwerking die leidt tot een boek en een tentoonstelling in 2007.

Met metaalkunstenaar Henk Slomp werkt hij sinds 2003 samen en *De Karavaan* is daarvan een van de resultaten. Het is een bonte verzameling metalen vehikels met daarop kleurige keramiekfiguren. Het concept versterkt de surreële uitstraling van wat in de loop van de tijd een hele optocht – karavaan – wordt. Ook het maatschappelijk commentaar krijgt een andere lading, zoals bij *Zwaartekrachtontkenner* – de figuur die op zoek is naar bewijs van deze samenzwerings-theorie.

Het zijn niet de enige samenwerkingsverbanden. Zo is er ook *Voetstuk*. Daarbij maken acht duo's

Op de volgende pagina: *Agnus Dei*, 2021, 45 x 18 x 20 cm
▼ *Zwaartekrachtontkenner*, 2016, in samenwerking met Henk Slomp, 45 x 62 x 30 cm

van keramiekkunstenaars een werk dat bestaat uit twee delen: een object op een sokkel. De een maakt de sokkel, de ander het object er bovenop. Ook op andere manieren is Peter actief. Hij heeft zijn eigen galerie aan huis, organiseert de kunstroute *Open Stal*, en ontwerpt en maakt samen met zijn vrouw decors en kostuums voor theatergezelschappen.

Focus

Inmiddels richt Hiemstra zich meer op zijn vrije werk. Met het advieserschap voor de provincie Drenthe dat hij jarenlang deed, is hij gestopt. Het karavaanproject is op een lager pitje gezet. Het is tijd geworden om nieuwe wegen in te slaan en het artistieke concept verder te ontwikkelen.

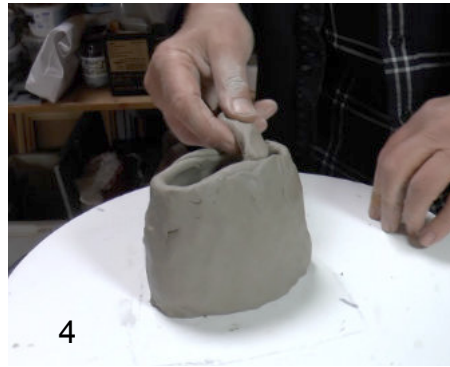
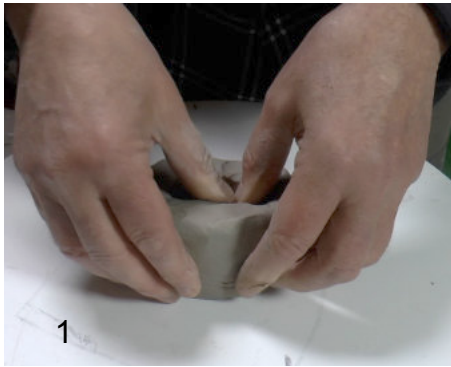
Daarvoor experimenteert Peter met glazuren, kleisoorten en technieken. Hij plaatst werk onder stolpen en neemt steeds meer de mens als onderwerp. Een mooi voorbeeld daarvan is de *Zwarte Madonna* op het titelblad van dit nummer. Dit beeld is het eerste van een serie die hij in samenwerking met de Belgische textielkunstenaar [Malvine Marichal](#) maakt.

Op de volgende pagina's laat Peter zien hoe hij een sculptuur opbouwt.

[Klik hier voor de video van het maakproces](#)

▼ *Enhanced Protection*, 2022, beeld onder glazen stolp, 49 x 34 x 20 cm

Ik ga een figuur opbouwen die uit drie onderdelen bestaat: een leeuw, een zwaan en een vogeltje. De zwaan komt uit de kop van de leeuw en symboliseert zo de gedachten van de leeuw. Tevoren heb ik wel een tekeningetje gemaakt, maar nu werk ik uit m'n hoofd.

1. Eerst ga ik het onderste deel van het leeuwtje maken. Dat doe ik met een fijn gechamotteerde klei. Een klein stukje, want het beeldje wordt niet groot. In de massieve klei druk ik mijn vingers en maak het stuk zo hol.

2-3. Dan ga ik de wand iets hoger maken. Dat doe ik met een rolletje klei. Het opbouwen kan op verschillende manieren. Je kunt het rolletje erbovenop leggen en dan al ronddraaiend vastdrukken. Maar ik doe dat altijd vanaf de binnenkant. Zo verbind ik de kleidelen beter met elkaar.

4. Nu is het onderstuk hoog genoeg en kan ik de bovenkant erop gaan maken. Ik druk een stukje klei bovenop de wand en bouw zo de vorm naar binnen.

5. De basisvorm is nu klaar en met een latje klop ik hem verder in vorm. Er komt niet veel detail in, maar het wordt wel een mooi lopende vorm met strakke lijnen.

6. Het kopje van de leeuw is nu aan de beurt. Anatomisch gezien zal dat niet helemaal juist zijn. Ik vind dat het geloofwaardig moeten zijn, maar dat het niet echt hoeft te kloppen.

7. Dit is nu ongeveer de basisvorm.
8. Dan kan ik de oogkassen erin drukken.

9-10. Ik hol de kopjes meestal aan twee kanten uit: aan de onderkant en van voren. Omdat ik nu van voren niet goed genoeg in de snuit kan komen, doe ik alles aan de onderkant.

11

12

11. Nu ga ik de kop op het lichaam zetten.

12. Met slib zet ik het vast.

13

14

13-14. Vervolgens ga ik aan de neus beginnen en geef er globaal vorm aan.

15

16

15. De onderkaak maak ik afzonderlijk.

16. Dan zijn de ogen aan de beurt. Ik moet de oogkassen nog even bijwerken en druk die iets dieper in.

17

18

17. De ogen zijn natuurlijk twee – even grote – bolletjes klei.

18. Met een speciaal gereedschapje druk ik de iris in de ogen.

19

20

19-20. Kleine sliertjes klei vormen de wenkbrauwen.

21

22

21-22. De basis is zo in principe klaar. Nu kan ik de stukjes klei, die ik uit het kopje heb gehaald, gebruiken om de manen vorm te geven. Die stukjes klei breng ik aan met een beetje slib.

23

24

23-24. Met een boetseerhoutje geef ik de manen een harige structuur.

25

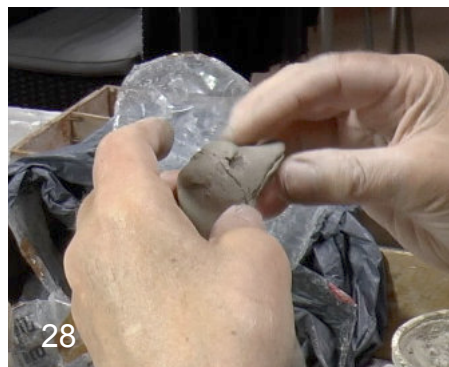

26

25. Dan ga ik aan de slag met de zwaan. Die heeft natuurlijk van die typische kenmerken, zoals een snavel met een zwart stukje.
26. Even kijken of ik op de goede weg ben...

27

28

27-28. Ook de zwaan krijgt oogjes met irissen en verdere details.

29

30

29-30. Het derde onderdeel is het vogeltje. Ook dat boetseer ik met de hand. Het is een beetje gestileerd. Ik detailleer het staartje en het lijfje.

31

32

31. De zwaan krijgt neusgaten...
32. ... en een gevederde huid.

33

34

33. Het is nu tijd voor de verdere afwerking van het lijf. Ik klop dat verder in vorm en werk de onderrand netjes af.
34. De huid krijgt wat meer detail.

35

36

35-36. Net als de neus.

37

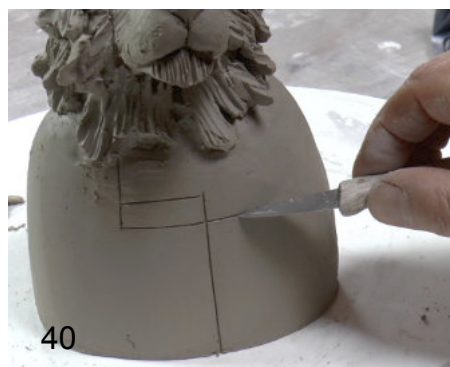

38

37. De leeuw krijgt ook oren.
38. Op diverse plaatsen strijk ik de klei glad.

39

40

39. Voordat ik het lijf ga decoreren, schraap ik het eerst in vorm. Met de gladde kant van het schrapertje werk ik het oppervlak helemaal goed af.
40. De leeuw krijgt een jasje aan. Dat krijgt verschillende gekleurde stukken. Met lijnen geef ik de begrenzingen daarvan aan.

41

42

43

44

45

46

41-42. De knopen maak ik van kleine balletjes klei, waar ik na montage nog een extra rondje indruk.

43. Op de rug van de leeuw ga ik een decoratie maken van gekleurde rondjes. Dat doe ik weer met dezelfde apparaatjes.

44. De zwaan ga ik nu op de kop van de leeuw zetten. Het vogeltje moet uiteindelijk daar weer bovenop komen.

45-46. Ten slotte detailleer ik het vogeltje en monteer dat op de zwaan.

47. Na droging stook ik het beeldje op 950 °C biscuit. Daarna breng ik over het hele beeld een basislaag van heel donkergrijze engobe aan. Daarover komen engobes in verschillende kleuren, zoals bruin, rood en oranje. Hier en daar zie je de donkere engobe er doorheen piepen. Dat maakt het geheel wat levendiger. Na opnieuw, op 1100 °C, gestookt te hebben, breng ik matte glazuren aan en stook dan nog een keer op 1060 °C. Vervolgens detailleer ik met een glansglazuur dat op 1000 °C gestookt wordt. Daar is het vogeltje en alle oogjes ook mee gedaan: zo kijken ze je echt aan. Verder komen er transfers op het jasje en goudluster op de knopen. De laatste stook is dan op 800 °C.

Dit is het eindresultaat: **Zwaneleeuw**, 2023, keramiek, transfers en Belgisch hardsteen, 35 x 14 x 10 cm.

Procesfoto's: Mels Boom